Udržateľná dopravná politika miest, plány udržateľnej mestskej mobility (PUMM) a pravidlá ich prípravy

Mgr. Dana Sitányiová, PhD.
Žilinská univerzita v Žiline
Bratislava, 25. septembra 2014

Niekde sa stala chyba

Udržateľný mestský dopravný systém

Iba vtedy ak má mesto jasné ciele a dobrý plán ako ich dosiahnuť, bude dopravný systém vyhovovať potrebám občanov a požiadavkám trvalo udržateľného rozvoja.

Dopravná politika miest

- dlhodobá vízia
- jasné formulovanie dopravnej (mobilitnej) politiky
- koncepcia rozvoja dopravy (právne stanovený rámec pre detailnejšie plány)
- strategický plánovací proces
- plán je politické rozhodnutie
- ovplyvňuje život všetkých ľudí v meste
- ovplyvňuje budúcnosť mesta

Tradičné dopravné plánovanie

- hlavnou prioritou je kapacita a plynulosť dopravy
- zvyšuje sa dopravná intenzita IAD → stúpa potreba zvyšovania kapacity dopravnej infraštruktúry
- zvyšuje sa počet vozidiel → stúpajú nároky na parkovacie kapacity
- plánovanie IAD, MHD a cyklodopravy prebieha zvlášť
- pasívna dopravná politika = sleduje trend vývoja (extrapoluje) a nesnaží sa trend zmeniť

Traffic Inducing Traffic

Doprava indukuje dopravu!

Veľké nároky statickej dopravy

3 – 3 = 0

„Nové“ parkovacie miesta

Parkovanie za každú cenu

Bezpečnosť

Aký bude výsledok?

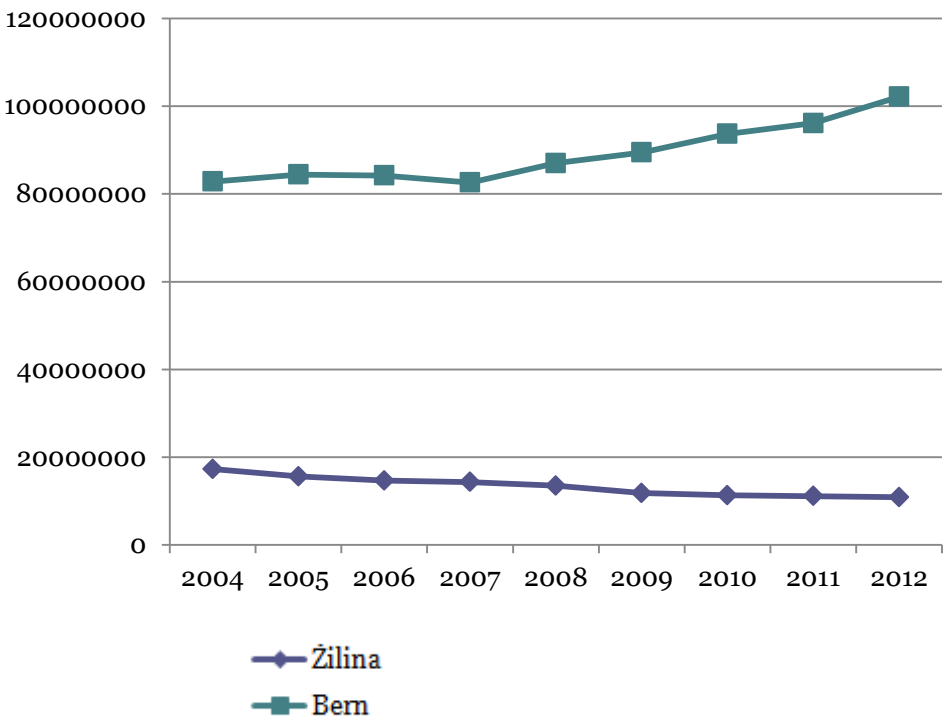

Tallin – nárast pasažierov o 3%
Deľba prepravy sa prakticky nezmenila
Zvýšil sa počet rezidentov v meste o viac ako 10000
Príjem 10 miliónov €
Strata 12 miliónov €

Tržby z predaja cestovných lístkov MHD v Žiline v roku 2013 = 3 566 684€

Plánovanie mestskej mobility vyžaduje systematický prístup!

Plány udržateľnej mestskej mobility

Plán **u**držateľnej **m**estskej **m**obility – **PUMM (anglicky SUMP – sustainable urban mobility plan)** je strategický plán navrhnutý na uspokojenie potrieb mobility osôb, organizácií a podnikateľských subjektov v mestách (a ich okolí) a na zvýšenie kvality života obyvateľov. Stavia na existujúcich plánovacích praktikách, ale kladie dôraz na integráciu, participáciu a kontinuálnu evaluáciu.

Tradičné plánovanie verzus PUMM

Tradičné plánovanie	Udržateľné plánovanie mobility
Zamerané na dopravu	Zamerané na ľudí
Hlavné ciele: kapacita a rýchlosť dopravného prúdu	Hlavné ciele: dostupnosť a kvalita života
Politické rozhodnutia a plánovanie expertov	Sú zapojené všetky zainteresované subjekty
Doména dopravných inžinierov	Medziodborové plánovanie
Hlavnou témou je infraštruktúra	Témou je kombinácia infraštruktúry, dopytu, služieb, informácií a propagácie
Plánovanie vedené investíciami	Dosahovanie cieľov pomocou efektívne vynakladaných výdavkov
Zameranie na veľké a nákladné projekty	Postupné výdavky, zvyšovanie efektivity a optimalizácia zdrojov
Obmedzené hodnotenie dopadov	Intenzívne a kontinuálne hodnotenie vedúce k procesu učenia sa

Zameranie PUMM

Stratégie a opatrenia definované v PUMM sa týkajú všetkých druhov a spôsobov dopravy v mestskej aglomerácii, vrátane hromadnej a individuálnej, osobnej a nákladnej, motorizovanej a nemotorizovanej, ako aj všeobecného pohybovania sa a parkovania v meste.

Aktívna dopravná politika

- snaží sa ovplyvňovať mobilitné správanie obyvateľov
- podporuje zdravý životný štýl (aktívna mobilita)
- má integrovaný prístup
- je zameraná na energetickú a priestorovú nenáročnosť
- prepája sociálne, ekonomické, a environmentálne aspekty
- zameriava sa na bezpečnosť, dostupnosť a spoľahlivosť

Lepšie plánovanie = lepšie mestá

Politické pozadie

Plány pre udržateľnú mestskú mobilitu získali výraznú politickú podporu, keď ministri EÚ pre dopravu 24. júna 2010 prijali v Luxemburgu „Akčný plán pre mestskú mobilitu“.

Európska rada

“podporuje zavádzanie plánov pre udržateľnú mestskú mobilitu v mestách a metropolitných územiach ako aj všetky iniciatívy smerujúce k výmene informácií, odbornej pomoci a tvorbe samotných plánov”.

Do budúcnosti sa uvažuje s tým, aby boli takéto plány povinné pre väčšie mestá pri získavaní prostriedkov z európskych fondov.

Príklad dobrej praxe

Gent - Korenmarkt v 1980 a dnes

Cyklus PUMM

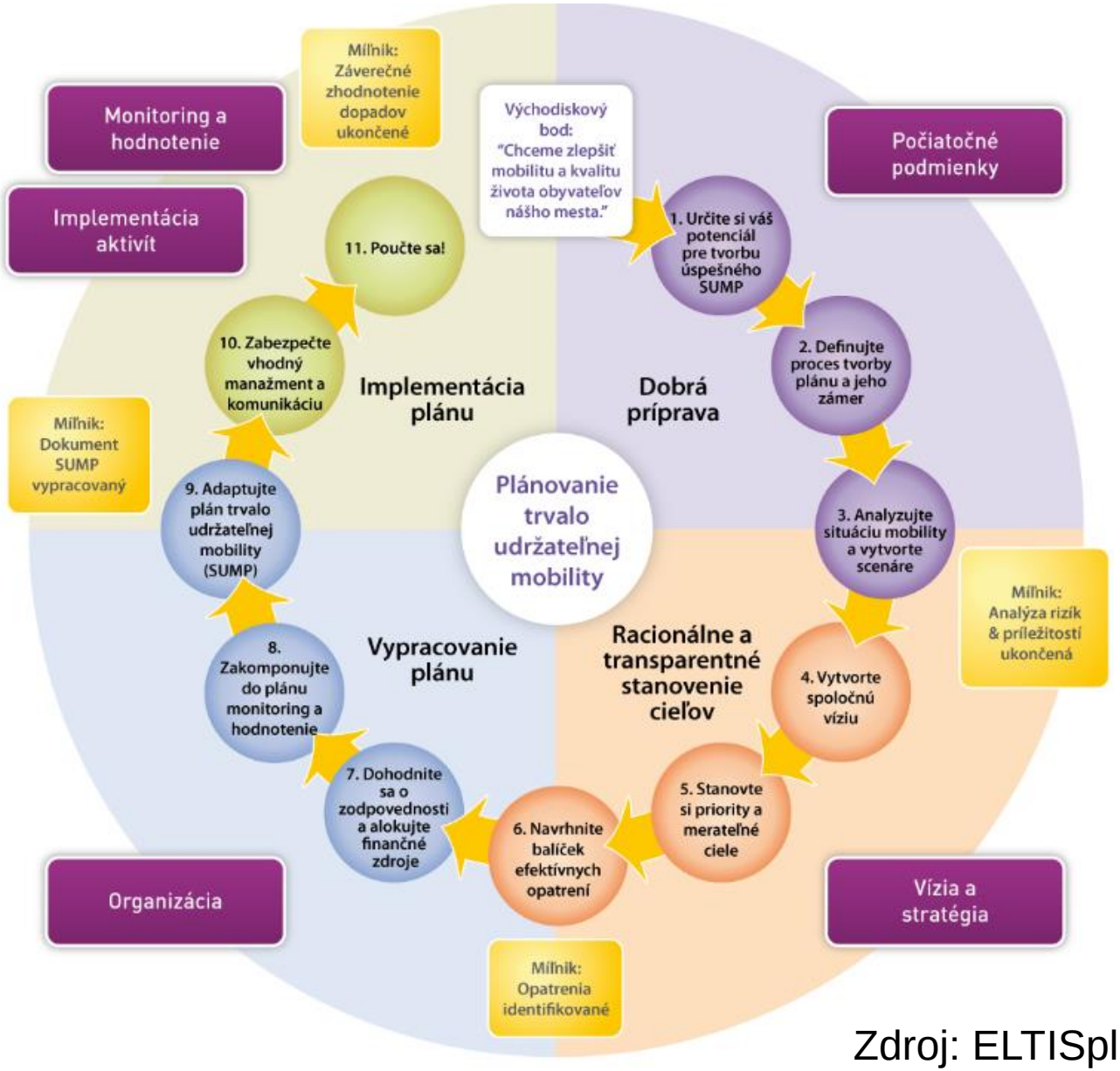

Zdroj: ELTISplus

Počiatočné podmienky a dobrá príprava

1. Určite si potenciál pre tvorbu PUMM
2. Definujte proces tvorby plánu
3. Analyzujte situáciu mobility a vytvorte scenáre

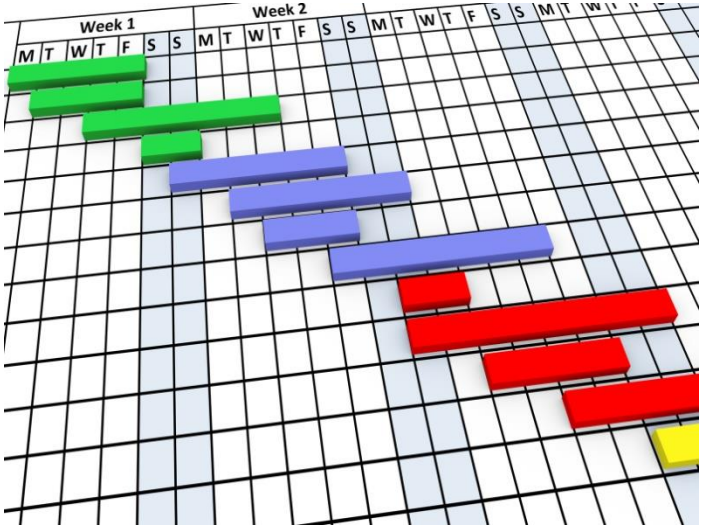

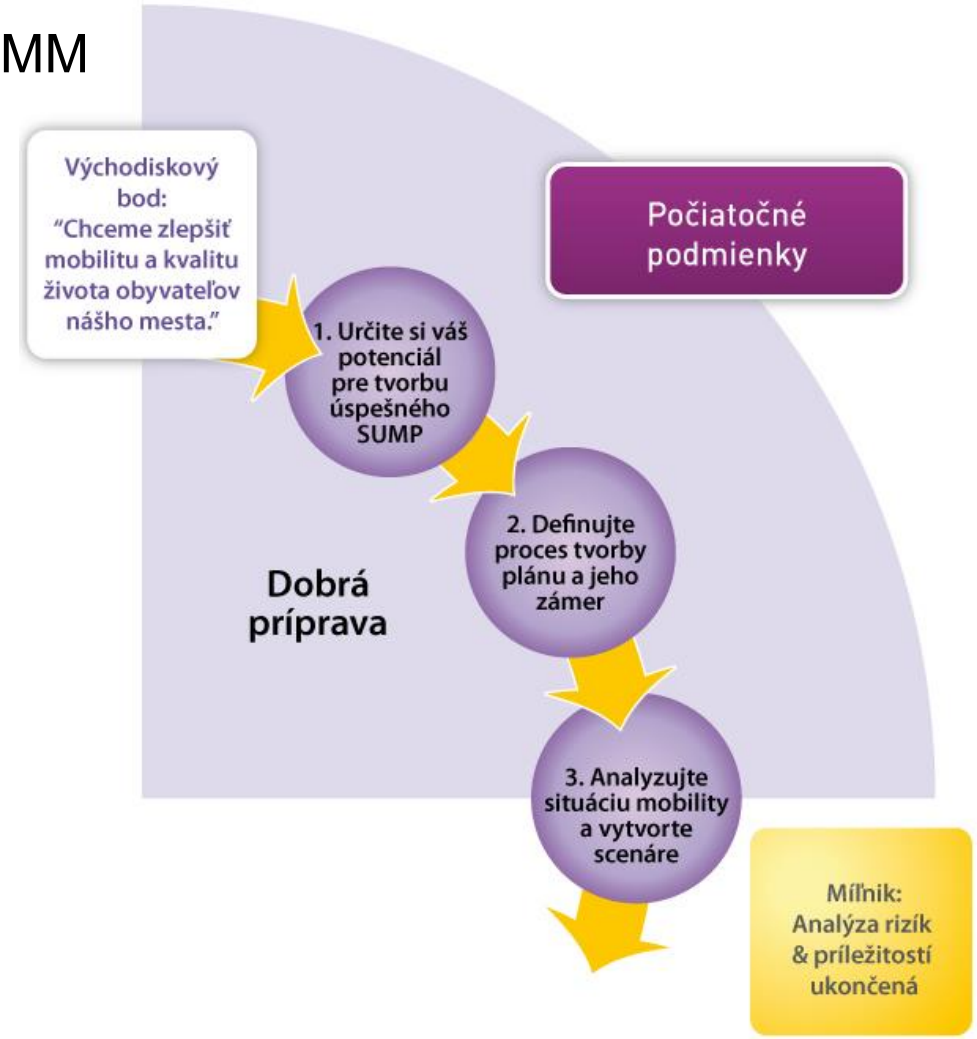

Dobrá príprava

- Prizvite: odborníkov, zástupcov dotknutých inštitúcií, operátorov dopravy, súkromný sektor, aktivistov, občianske združenia...
- Naplánujte účasť obyvateľov
- Určite pravidlá komunikácie, frekvenciu stretnutí...
- Definujte zodpovednosť za jednotlivé úlohy
- Usilujte sa o strategickú koordináciu a integrovaný plánovací prístup

Racionálne a transparentné stanovenie cieľov

4. Vytvorte spoločnú víziu mobility a rozmýšľajte do budúcnosti
5. Stanovte si priority a merateľné ciele
6. Navrhnite balíček efektívnych a integrovaných opatrení

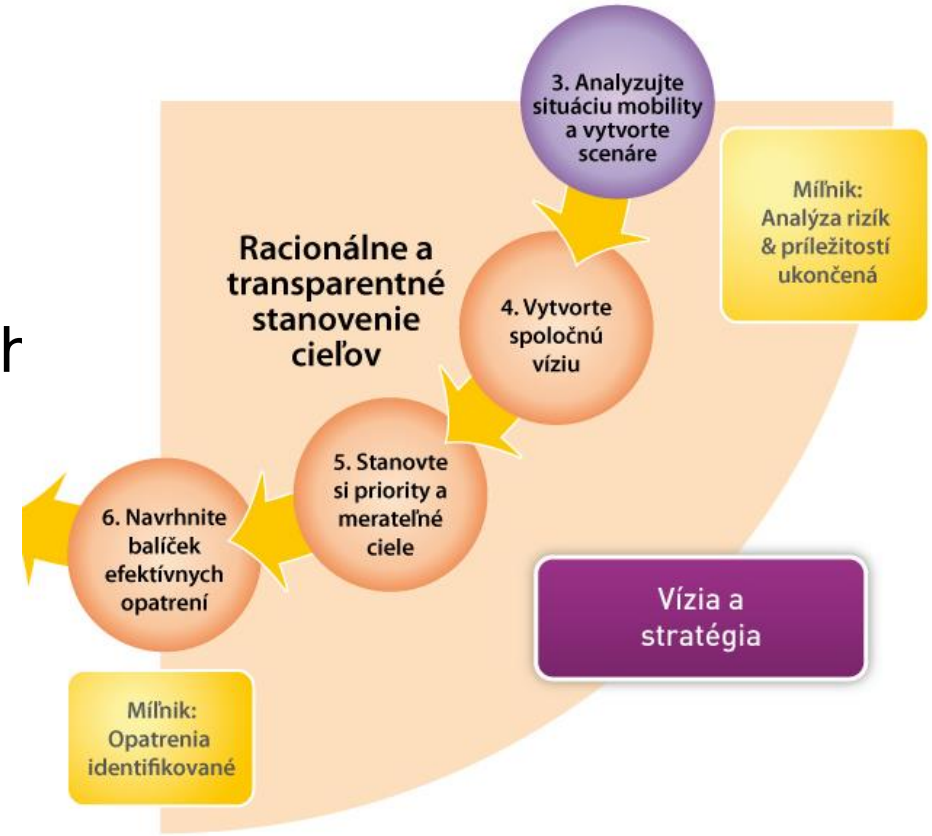

Spoločná vízia

Dôležité je:

- aby si plán (víziu) osvojili aj obyvatelia,
- mali pocit, že majú podiel na jeho vypracovávaní
- aktívne informujte verejnosť

Vypracovanie plánu

7. Prideľte povinnosti a označte zdroje, pripravte plán aktivít a rozpočet
8. Vytvorte systém monitoringu a evaluácie
9. Pripravte plán trvalo udržateľnej mobility

Implementácia plánu

10. Zabezpečte vhodný manažment a komunikáciu

11. Poučte sa

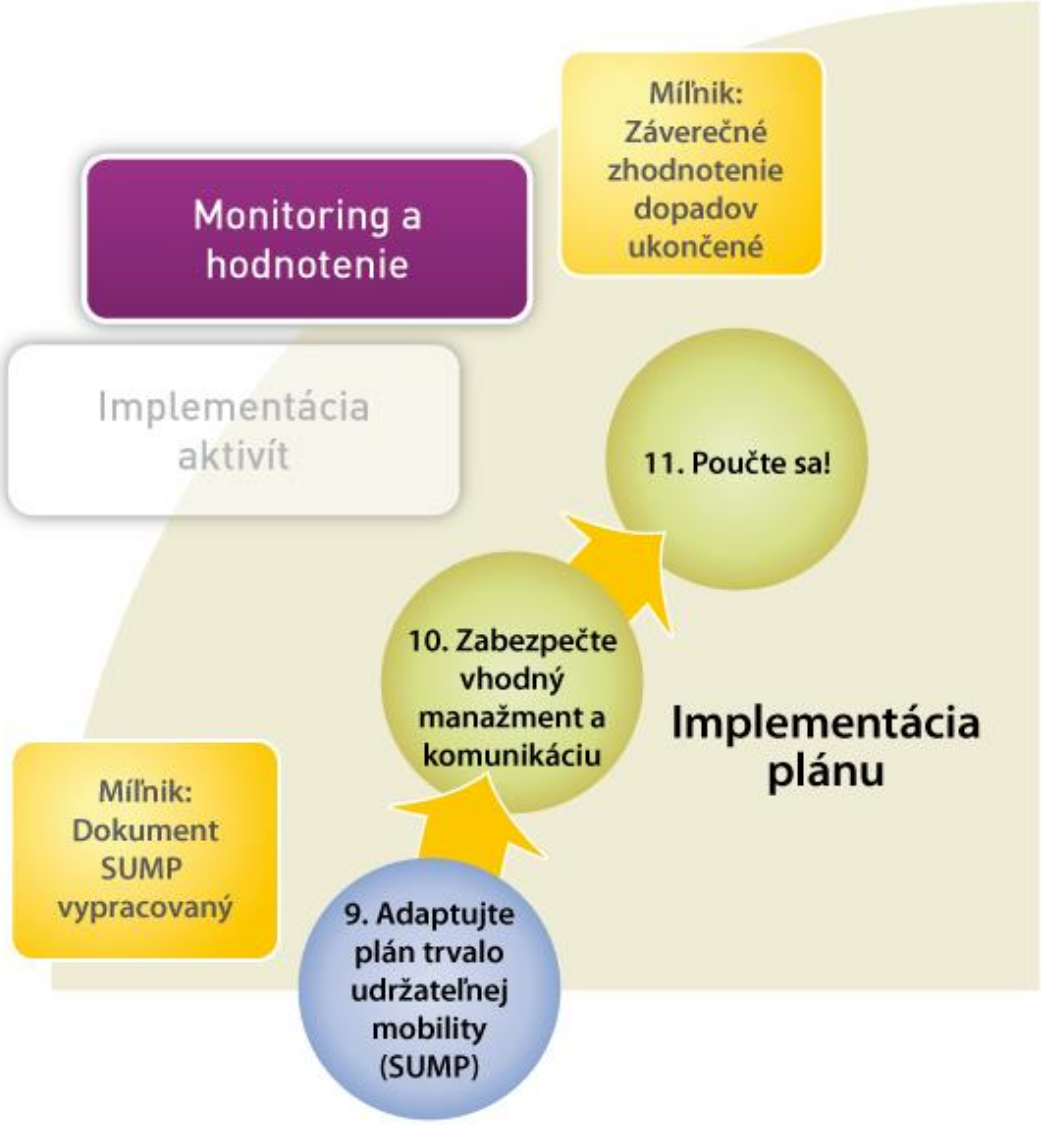

PUMM v Európe

Veľká Británia - Local transport plan (LTP)
Leeds LTP1 2001-2005, LTP2 2006-2011, teraz LTP3 2011-2026

Pilotné projekty a slovenské špecifiká

- Žilina
- Košice
- Zatiaľ dosť formálny prístup
- Nie je zakotvený ako povinnosť v legislatíve

Guidelines on the development and implementation of a Sustainable Urban Mobility Plan

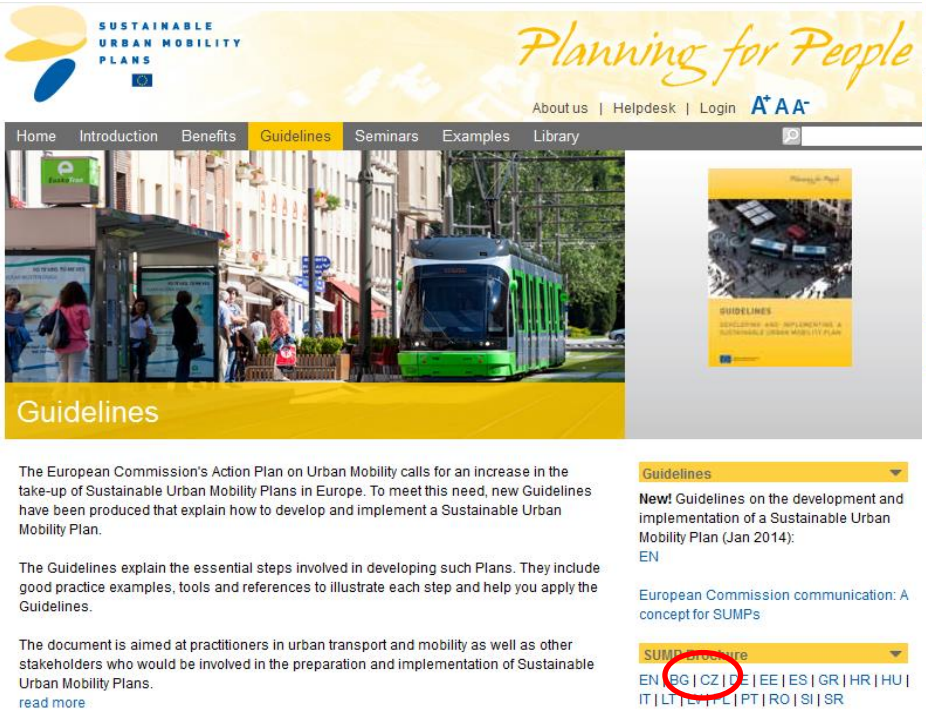

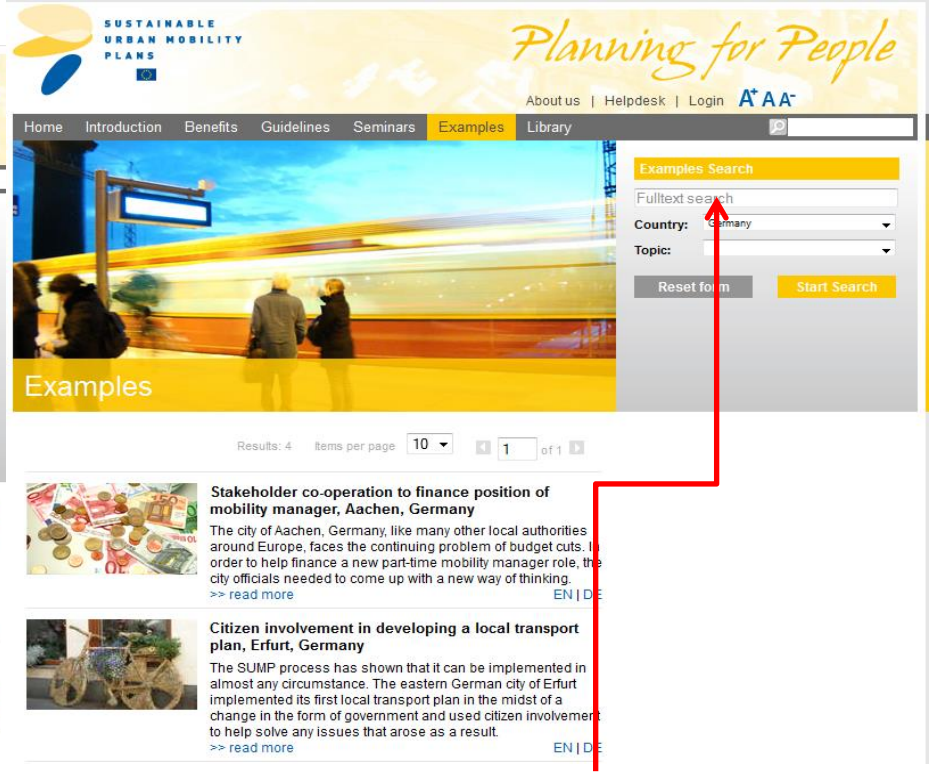

Príklady z praxe

www.mobilityplans.eu

Aké opatrenia je možné implementovať?

Príklady nájdete:
http://www.eltis.org/

5 príkladov zo Slovenska
43 z ČR

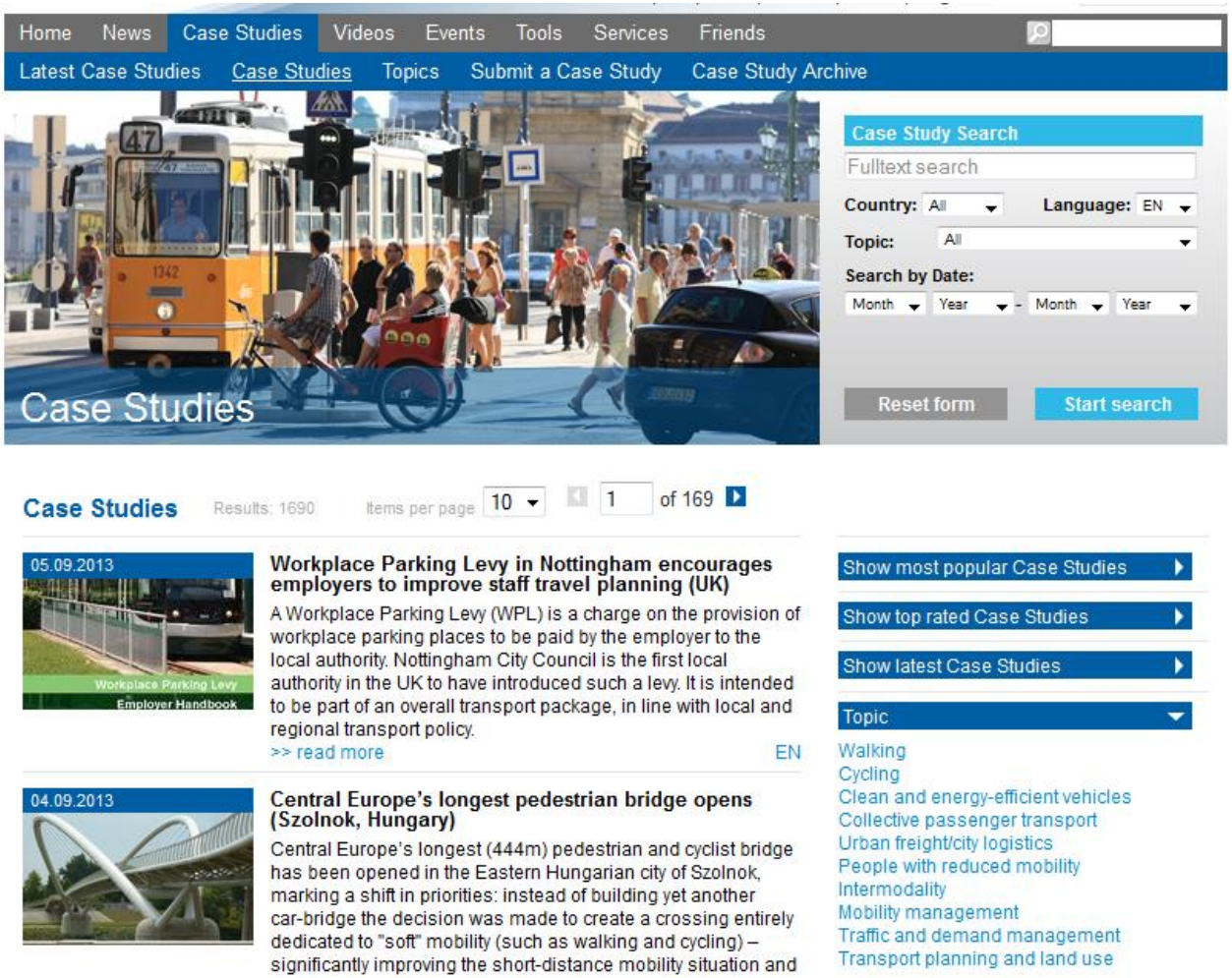

Čo je nevyhnutné v budúcnosti

- Politická podpora pre naštartovanie procesu
- Odstránenie legislatívnych prekážok
- Pochopenie princípov, cieľov a zmyslu PUMM
- Účasť verejnosti
- Možnosť vylepšenia súčasných a plánovaných projektov doplnením princípu MM
- Spoločné úsilie rôznych záujmových skupín